ZILELE OPEREI ȘI BALETULUI DIN ȚĂRILE RIVERANE DUNĂRII – UN SUCCES!

(Costin Popa – 7 iunie 2005)

S-a încheiat la București, în organizarea Operei Naționale, un inedit festival care s-a desfășurat sub genericul **Zilele operei și baletului din țările riverane Dunării**, o inițiativă cu caracter de unicat a primei scene lirice românești. Este pentru întâia oară – sper să nu greșesc – când, în existența-i de decenii, Opera bucureșteană și-a încercat forțele manageriale în structurarea și coordonarea unui festival internațional propriu.

Programat pentru perioada 26 mai – 5 iunie, manifestarea a urmărit „stabilirea unor relații de colaborare cu instituții similare din străinătate, dorindu-se o oportunitate pentru schimburi culturale, o cale de promovare a valorilor artistice ale fiecărei țări implicate în proiect, o deschidere spre colaborări viitoare și, nu în ultimul rând, o bucurie pentru iubitorii de artă din România" – am citat din declarația de intenție. A fost o abilitate a conducerii Operei în a alege ca numitor comun, ca traiect al festivalului, participarea teatrelor de profil din țările riverane Dunării și iată, răspunsurile primite au fost pozitive, nu mai puțin de șapte state alăturându-se României în acest demers. Și, dacă privim o hartă, constatăm că doar Austria lipsește de pe afiș. Suportul financiar a venit din Fondul Național Cultural, cu sprijinul Ambasadelor Slovaciei și Germaniei, Centrului Cultural Maghiar și Uniunii Artiștilor Plastici din România.

La solicitarea directorului general Ludovic Spiess, omologii săi din teatrele lirice partenere (numesc aici Operele din Belgrad, Bratislava, Budapesta, Sofia etc.) au recomandat cântăreți și balerini care să se reunească cu artiștii români în **Trubadurul, Lacul lebedelor, Traviata, Aida, Nabucco, Carmen, Don Quijote, Rigoletto**. A fost astfel satisfăcută și dorința legitimă a publicului de a urmări voci, dansatori noi, alături de cunoscuții soliști ai Operei Naționale din București.

Zilele festivalului s-au derulat cu săli pline și entuziaste. Tenorul german de origine română Daniel Magdal a evoluat în **Trubadurul** și **Aida**, Manrico și Radamès fiind roluri potrivite pentru Fach-ul său spinto, susținut de un timbru a cărui masivitate se păstrează în mod egal până în registrul acut (artistul propune chiar dificilul Do al strettei **Di quella pira** din **Trubadurul** și are Si bemol-ul lui Radamès „în buzunar"). Desigur că în condițiile unor sonorități atât de corpolente, pasajele lirice – și există destule în scriiturile verdiene – sunt negociate cu maximum de grijă, ducând personajele interpretate mai mult către dimensiunea lor eroică. Daniel Magdal a făcut ca finalul actului al III-lea, ca și duetul cu Amneris din **Aida**, să fie de-a dreptul electrizante.

În seara inaugurală, în **Trubadurul**, interpretarea personajului Leonora a revenit sopranei Felicia Filip, ale cărei calități de coloristă, de creatoare de atmosferă au ieșit în evidență cu și mai mare pregnanță, artista fundamentându-și concepția pe acestea. Astfel, cavatina **Tacea la notte placida** a avut liniștea și visarea clarului de lună iar aria D'amor sull'ali rosee a fost tălmăcită cu un calm al durerii care i-a sporit efectul expresiv. Puterile invitatei din Serbia, mezzosoprana Natașa Jovic-Travic (Azucena) stau în consistența și bogăția registrului central, în penetranța oarecum liniară a acutelor, mai puțin în preciziunea intonației. În rolul Contelui de Luna l-am revăzut și reascultat

cu plăcere pe baritonul Iordache Basalic a cărui omogenitate a registrației a fost întotdeauna unul din punctele sale forte. În constant progres, basul Horia Sandu, voce cu duritate de rocă în Ferrando. La pupitrul spectacolului cu **Trubadurul**, dirijorul Vlad Conta a învins timiditatea începutului, reușind o bună coordonare a ansamblurilor și soliștilor.

Elena Stoyanova și Marius Manea în TRAVIATA

După o seară de balet cu **Lacul lebedelor** de Ceaikovski, în care dublul personaj Odette/Odile a fost întrupat de croata Edina Plicanic, din nou operă, **Traviata** verdiană. În rolul Violetta, soprana bulgară Elena Stoyanova și-a prezentat vocea de coloratură cu aplomb și experiență, ignorând un vibrato destul de accentuat. Conturul eroinei propuse este impregnat cu sensibilitate dar excese veriste se strecoară pe alocuri, alterând ținuta. Alfredo a fost tânărul tenor Marius Manea, glas liric cu frumoasă linie a frazării și cu variate nuanțe în exprimare. Ascensiunea sa pe tărâmul calității este continuă – fapt evident, certificat prin prestații anterioare – și îl poate duce spre remarcabile realizări odată căpătată siguranța emisiei în registrul acut. Calea pe care se află îl recomandă. În celălalt rol principal, baritonul Valentin Marele a rămas întrucâtva dator. Cu motoarele reduse au ralenti, vocal și chiar scenic, interpretul lui Germont-tatăl nu a profitat de timbru-i frumos înveșmântat, spre a-i conferi amploare și panaș. Așteptăm un reviriment! Dirijorul Ciprian Teodorașcu a condus cu mână fermă, rezolvând cu profesionalism pericolele de decalaj. Tânărul șef de orchestră confirmă încrederea ce i-a fost acordată de prima scenă lirică națională.

Daniel Magdal și Ecaterina Țuțu

În spectacolul cu **Aida**, oaspetelui Daniel Magdal i s-au alăturat soprana Mariana Colpoş (pasională Aida), mezzosoprana Ecaterina Țuțu (Amneris, ale cărei dozaje de incisivitate pe parcursul serii se cer mai atent drămuite), baritonul Ştefan Ignat (sever Amonasro, cu glas calitativ rezonant), basul Pompeiu Hărășteanu (deja un „veteran" al rolului Ramfis pe care îl servește cu vocea sa de impresionantă profunzime). Bagheta lui Iurie Florea a reprezentat și ea o certitudine, o garanție a bunului nivel artistic, rămânând ca șeful de orchestră să sporească echilibrul discursului muzical, ferindu-l de accelerări mai puțin potrivite.

Şi ultimele zile au programat titluri din repertoriul clasic de gen, mult gustate și iubite de publicul prezent în număr mare în sala bucureşteană: **Nabucco** şi **Rigoletto** de Verdi, baletul **Don Quijote** de Minkus (cu soliștii slovaci Eva Jenkova și Andrij Sukhanov), **Carmen** de Bizet.

Nabucco, lucrare de tinerețe a maestrului de la Busseto, aduce în prim plan dificultatea de scriitură vocală a personajului Abigaille, situată în registrul de coloratură dramatică, generozitatea paginilor dedicate interpretului rolului titular sau al lui Zaccaria, popularitatea și atracțiozitatea corurilor

(celebrul **Va, pensiero** este așteptat întotdeauna cu emoție). Soprana bulgară Baysha Dashnyam posedă multe din solicitantele date cerute de portativ, numesc aici penetranța metalică a sunetului, cursivitatea vocalizelor dar extremul acut îi pune oarecari probleme de abordare în siguranță, ce o forțează uneori chiar să recurgă la subterfugii. Partenerii români au fost baritonul timișorean Camil Mara (glas autoritar în rolul titular dar părând ușor afectat de o indispoziție pasageră), basul Mihnea Lamatic (într-o abordare plină de căldură a personajului Zaccaria), tenorul Virgil Profeanu (brutalizându-și excesiv vocea în Ismaele), mezzosoprana Gabriela Drăgușin (Fenena). La pupitru l-am reîntâlnit pe Cornel Trăilescu, experimentat șef de orchestră, a cărui concepție se situează pe o platformă uniform – echilibrată a discursului sonor. Tempii sunt domoli (anunțați chiar de la primele acorduri), dorita inflamare pasională se produce arareori, dar spectacolul are fluență, optim ținut în mână.

Într-o altă seară, tânăra mezzosoprană Erika Gal (Ungaria) ne-a propus – în referențialul rol al Carmencitei – timbrul său de calitate, frumos rezonant, jocul scenic situat pe coordonatele clasice ale rolului. Păcat că pasajele vocale „de linie” au avut, pe alocuri (prima strofă a celebrei **Habanera**), carențe intonaționale. Un... virus molipsitor, se pare, întrucât și interpretul lui Escamillo, baritonul Ştefan Ignat, s-a arătat contaminat din plin. Spectacolul cu **Carmen** a prilejuit și debutul sopranei Mihaela Stanciu în rolul Micaëla. Artista își cântă din plin lirismul unui glas bogat timbrat, expunându-și cu precădere legato-ul și câteodată sunetele în pianissimo. Personajul său rămâne însă străbătut de o răceală a exprimării care se depărtează de intenția lui Bizet. Trecut de zenit, tenorul Gabriel Năstase (Don José) poate fi în continuare admirat pentru devotamentul și dăruirea sa în scenă.

Erika Gal în CARMEN

Gabriel Năstase și
Mihaela Stanciu în CARMEN

Alexei Srebnitkii
în RIGOLETTO

Camil Mara și
Sanya Kerkez în RIGOLETTO

În fosă, dirijorul Iurie Florea și-a arătat priceperea în coordonarea spectacolului, cu bune rezultate. Așa a fost și în seara de închidere a **Zilelor festive**, la spectacolul cu **Rigoletto**, condus cu rigoare și redat atât cu exuberanță cât și cu tensiune dramatică.

Un mai vechi oaspete al scenei lirice bucureştene, ucraineanul Alexei Srebnițkii a avut spectaculoasă evoluție vocală cu glas penetrant de potrivit ambitus pentru scriitura rezervată de Verdi Ducelui de Mantua. Soprana Sanya Kerkez (Serbia) posedă un timbru plăcut, cântă cu sensibilitate şi arcuieşte fraze inteligent gândite. Aria **Tutte le feste** din actul al treilea al operei a fost realmente emoționantă. Extremul acut capătă însă nedorite stridențe. L-am revăzut, în rolul titular, pe Camil Mara, voce solidă și de forță demolatoare, de data aceasta într-o condiție vocală mai fericită, propunând un personaj rugos, arareori îmblânzit.

În spectacol, în rolurile importante, dinamicul cuplu Ecaterina Țuțu – Horia Sandu (Maddalena – Sparafucile), voci de mare angajament și incisivitate, precum și Mihnea Lamatic, Monterone plin de clocot interior.

Pe parcursul festivalului, cuvinte bune despre ansamblurile Operei Naționale, a căror creştere valorică a fost evidentă în ultimii ani. Se știe, pregătirea pe care dirijorul Stelian Olariu o asigură corului oferă garanția calității. Orchestra și-a consolidat formația și sunetul ei a sporit în omogenitate, în acuratețe. Cele două compartimente, ambiționate de afișul Festivalului, au demonstrat forța teatrului bucureştean.

Cel puțin în repertoriul de operă, am revăzut într-un timp relativ scurt o largă diversitate de montări scenice, de la cele mai de demult, datând de circa 50 de ani (**Trubadurul** și **Rigoletto** semnate de Jean Rânzescu), trecând prin producția de acum două decenii a operei **Nabucco** (Hero Lupescu), până la mai recentele **Aida** (Plamen Kartaloff), **Carmen** (Marina Emandi-Tiron), **Traviata** (Cristian Mihăilescu). Deși peste cele vechi patina timpului și-a pus amprenta, nu atât conceptual cât din cauza diverselor modificări „istorice care s-au strecurat fortuit sau nu printre decoruri, spectacolele pot funcționa condiționat de permanenta întreținere a aspectelor regizorale. S-a simțit în cele două săptămâni o preocupare sporită și în această direcție.

Festivalul **Zilele operei și baletului din țările riverane Dunării** nu s-a limitat la manifestările scenice. Foaierele au găzduit o expoziție de pictură contemporană realizată cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici din România și lansarea volumului **Splendorile operei** de Grigore Constantinescu, un dicționar de teatru liric a cărui reeditare – în versiune revizuită și completată – a fost îndelung aşteptată de cititori. O carte „de căpătâi", subiecte și succinte evaluări estetice la peste 300 de titluri de operă, de maximă utilitate atât pentru profesioniști cât și pentru împătimiții melomani.

Vreme de două săptămâni, atenția melomanilor a fost polarizată de sala de pe Splaiul Dâmboviței. Indubitabil, **Zilele operei și baletului din țările riverane Dunării** au fost un succes care certifică inițiativa meritorie a Operei Naționale, a directorului general Ludovic Spiess. Primul festival propriu al scenei lirice bucureştene și care se integrează într-o viziune europeană a călcat cu dreptul, validând obligația de a-și perpetua programarea, cu periodicitate anuală. Un bun început se cere consolidat și amplificat!